

เส้นทางสู่ “เบตง” เมืองแห่งพหุวัฒนธรรม

The Ways to “Betong”: The Gate for Multi-culture Area

นุกูล ชันฟัก^{1*}, นิวัฒน์ สวัสดิ์แก้ว², วรลักษณ์ ลลิตศศิวิมล³, ชุติกกาญจน์ วิทยาพันธ์ประชา⁴
และสุทธิชัย รักจันทร์⁵

Nukool Chinfuk^{1*}, Niwat Sawatkaew², Woraluck Lalitsasivimol³,
Chutikharn Wittayapanpracha⁴ and Suttichai Rakjan⁵

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹ Assistant Prof., Faculty of Political Science, Hatyai University

² ดร., คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

² Dr., Faculty of Political Science, Hatyai University

³ ดร., หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

³ Lecturer of Business Administration(MBA), Hatyai Business School, Hatyai University

³ อาจารย์, สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

³ Lecturer of Department of Communication Arts, Faculty of Communication Arts, Hatyai University

⁴ เจ้าหน้าที่งานบริหาร U-Plaza และจัดเลี้ยง ฝ่ายสารบรรณและประสานงาน สำนักงานอธิการบดี
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

⁴ University Plaza Administration and Catering Service Unit Staff, Archives and Coordination Division,
Office of the President, Hatyai University

*Corresponding author, E-mail: nukool@hu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทการอยู่ร่วมกันของชาวเบตงที่ผ่านความยากลำบาก ตั้งแต่เรื่องคมนาคม การเดินทางออกนอกพื้นที่เบตงทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ของการร่วมกันพึ่งพาอาศัยกัน ตลอดจนชาวเบตงส่วนใหญ่เป็นคนเชื้อสายมุสลิมที่สืบเชื้อสายมาจากคนในท้องถิ่น อันมีความเชื่อมโยงกับชาวมาเลเซียในรัฐเปรักและตรังกานู ซึ่งความเป็นมาของรัฐทั้งสองเคยเป็นพื้นที่เดียวกับเบตงในอดีต อีกส่วนหนึ่งคือชาวเบตงที่สืบเชื้อสายมาจากชาวจีนแผ่นดินใหญ่ที่อพยพเข้ามาสร้างความเจริญให้กับดินแดนส่วนนี้ในสมัยสร้างบ้านแปงเมือง จากป่าดงดิบให้กลายเป็นสวนเป็นไร่ และเป็นเมืองเบตง ก่อนจะผสมผสานกับผู้คนหลายชาติพันธุ์ ศาสนาและความเชื่อ ตั้งแต่ยุคประวัติศาสตร์จนตราบเท่าปัจจุบัน กลายเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่งดงามสงบสุข มีการอยู่ร่วมกันเป็นเมืองแห่งพหุวัฒนธรรมทั้งชาวไทยพุทธ ไทยมุสลิม ไทยคริสต์ อย่างสันติสุข

คำสำคัญ: พหุวัฒนธรรม เบตง ภาคใต้ของประเทศไทย

Abstract

The article is intended to study the context of living in Betong. Previously, Betongians have the transportation problems to commute to other areas that they interact in terms of mutual dependence on one another. The native people in Betong are Muslims whose relationship with Malaysians in Perak and Terengganu is strong as Betong used to belong to Malaysia. In addition, some parts of Betong are descended from the people who migrated from the People's Republic of China. These people converted parts of the rainforest to the economically productive lands and town. With these people from diverse backgrounds, Betong has many ethnicities, religions and beliefs until now, becoming a unique cultural and peaceful place – a multicultural and peaceful city for Thai Buddhists, Thai Muslims, and Thai Christians.

Keywords: Multi-culture, Betong, Southern of Thailand

บทนำ

“เบตง” เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดยะลา ตั้งอยู่ท่ามกลางทิวเขาสันกาลาศีรีในพื้นที่ชายแดนใต้สุดแดนสยาม ห่างจากตัวเมืองยะลา 140 กิโลเมตร ห่างจากชายแดน ไทย มาเลเซีย 8 กิโลเมตร แบ่งการปกครองเป็น 5 ตำบล 27 หมู่บ้าน ได้แก่ เบตง ยะรม ตะเนาะแมเราะ อัยเยอร์เวง และธารน้ำทิพย์ มีประชากรราว 60,000 คน ประกอบด้วยหลากหลาย เชื้อชาติ ศาสนาและความเชื่อ ทั้งไทยพุทธ อิสลาม จีน และคริสต์ เป็นต้น โดยมีมุสลิมร้อยละ 50 รองลงมาคนไทยเชื้อสายจีนร้อยละ 30 ที่เหลือร้อยละ 20 คือคนไทยและอื่นๆ ก่อให้เกิดการผสมผสานกันอย่างลงตัว ทั้งในด้านศาสนา วัฒนธรรม วิถีชีวิต ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ช่วยกันพัฒนาเมืองให้เติบโตกลายเป็นเมืองทางเศรษฐกิจการค้าและการท่องเที่ยวที่สำคัญ

จากลักษณะทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ที่ได้รับสมญานามว่า “เมืองในหมอก ดอกไม้งาม” ทำให้เศรษฐกิจความเป็นอยู่ของผู้คนในเมืองเบตงมีความหลากหลาย สวยงาม พื้นที่รอบนอก ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกยางพารา ทำสวนผลไม้ เช่น ส้มโชกุน ฝรั่ง ดอกไม้เมืองหนาว ฯลฯ มีแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง โดยเฉพาะผลพลอยได้จากกระแส “ทะเลหมอกอัยเยอร์เวง” ที่ก่อให้เกิดความคึกคักของการท่องเที่ยว ด้านการลงทุน เมืองเบตงเป็นเมืองหน้าด่านที่มีการพัฒนาศักยภาพสูง มีฐานทางวัฒนธรรมเองที่หลากหลาย ห่างจากท่าเรือปีนัง ประเทศมาเลเซียประมาณ 100 กิโลเมตร มีการก่อสร้างสนามบินเบตงและการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาให้สอดคล้องกับท้องถิ่นและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ระดับชาติ (คสช. ๒๕๖๐) ซึ่งจากที่กล่าวมาเป็นปัจจัยนำมาสู่เส้นทางพหุวัฒนธรรมเมืองเบตง ยะลา

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาบริบทการอยู่ร่วมกันบนเส้นทางพหุวัฒนธรรม เมืองเบตง ยะลา

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการรวบรวมเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก ศึกษาจากข้อมูลเชิงสังเคราะห์ประวัติศาสตร์ เอกสารงานวิชาการ การสัมภาษณ์ผู้นำ เช่น นายอำเภอ ผู้นำชุมชน ตำรวจ ทหาร นักท่องเที่ยว จำนวน 30 คน การปฏิบัติการลงพื้นที่ชุมชนและการสังเกตการณ์ในพื้นที่วิจัย

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สภาพเมืองเบตง มีแม่น้ำปัตตานีไหลผ่าน เป็นบ่อเกิดลำธารและแม่น้ำลำคลองหลายสายมีภูเขา ลุกโดดอยู่ทั่วไป ลักษณะเหมาะแก่การสร้างถิ่นฐาน จึงปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์โบราณคดีที่แสดงถึงการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ณ บริเวณเพิงผาและถ้ำในเขตอำเภอเบตง อำเภอธารโต อำเภอบันนังสตา อำเภอยะหา และอำเภอเมืองยะลา เรื่อยมาถึงการตั้งถิ่นฐานสมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์ การพบร่องรอยปรากฏการตั้งถิ่นฐานอย่างชัดเจน และการพัฒนาการสู่ชุมชนโบราณยะรัง ราวพุทธศตวรรษที่ 12 -19 สืบต่อมาในช่วงสมัยอยุธยา กระทั่งรัตนโกสินทร์

กษมาณชัญญ์ นิตยารมณีย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ยะลา บันทึกรายละเอียดถึง “แหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์” ได้ทำการสำรวจไว้ว่า เบตงตั้งอยู่บนคาบสมุทรมาลายูตอนกลาง ปัจจุบันอยู่ในภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทย และประเทศมาเลเซียตอนบน ซึ่งนับเป็นแหล่งอารยธรรมที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากการสำรวจหลักฐานทางโบราณคดีจากแหล่งโบราณคดีถ้ำศิลป์ และเพิงผาถ้ำศิลป์ พบทั้งหลักฐานสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่มีอายุช่วงเดียวกันตั้งแต่ประมาณ 3,000 ปีมาแล้ว และสมัยประวัติศาสตร์ปะปนกัน

นอกจากนี้ เบตง ยังเป็นเส้นทางน้ำคาบสมุทรระหว่างเมืองโบราณ แหล่งโบราณคดีและชุมชนโบราณเปิงกาลัน บูจิง รัฐเคดาห์ มาเลเซียกับชุมชนเมืองโบราณยะรัง (ลังกาสุกะ) อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ซึ่งชาวบ้านยังเรียกว่าต้นน้ำแม่น้ำปัตตานีที่เบตงว่า “แม่น้ำลังกาสุกะ” แสดงให้เห็นว่า มีการติดต่อกับชุมชนภายนอกที่มีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศหรืออาจเป็นการส่งผ่านมาจากชุมชนขนาดใหญ่ที่อยู่ไม่ห่างจากแหล่งโบราณคดีมากนัก

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันการสำรวจและศึกษาข้อมูลแหล่งโบราณในพื้นที่สาม 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดยะลา ปัตตานีและนราธิวาส) ยังค่อนข้างน้อย การตีความหลักฐานโบราณคดีในพื้นที่ที่มีอยู่จะมีลักษณะเฉพาะหรือเฉพาะแหล่งขาดความต่อเนื่อง ผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องศึกษาเพิ่มเติมให้ครอบคลุมพื้นที่ รวมทั้งการขุดค้นทางโบราณคดี เพื่อให้เห็นความเกี่ยวเนื่องทางวัฒนธรรมและพัฒนาการที่ชัดเจนต่อไป (ไผ่งามนามเบตง : 111 ที่เล่าขานตำนานเบตง, 2560, น.25)

จากร่องรอยประวัติศาสตร์ที่ได้สำรวจพบ มาจนถึงยุคก่อสร้างเมืองยุคต้น เริ่มแรก “เบตง” เป็นส่วนหนึ่งของ “อาณาจักรลังกาสุกะ (Langkasuka)” ประวัติศาสตร์ยุคต้นของผู้คนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ในฐานะเป็นรัฐเมืองเล็ก ๆ แห่งหนึ่งบนคาบสมุทรมาลายู (Malay Peninsula) ในสมัยอาณาจักรฟูนัน ก่อนที่จะสถาปนาขึ้นมาเป็นรัฐเมืองขนาดใหญ่ (State) โดยได้รับการยอมรับว่าเป็นอาณาจักรแห่งแรกบนคาบสมุทรมาลายู หรือ “คาบสมุทรทองคำ” (Golden Khersoness)

ศาสตราจารย์ ดร.ครองชัย หัตถา เขียนไว้ใน “อาณาจักรลังกาสุกะ ประวัติศาสตร์ยุคต้นคนชายแดนใต้” ว่าการค้นหาดัตต (Geo-body) และพัฒนาการทางภูมิศาสตร์ (Geopolitical Development)

โดยศึกษาข้อมูลเอกสาร และข้อมูลภาคสนาม พบว่า สามารถลำดับระยะเวลาเป็นยุคสมัย (Periodization) ของลังกาสุกะ โดยนัยยะทางภูมิศาสตร์ได้ 9 ยุคสมัยได้แก่ 1 สมัยก่อนลังกาสุกะ (ก่อน พ.ศ. 700) 2. สมัยลังกาสุกะยุคแรก (พ.ศ. 700-1400) 3. สมัยลังกาสุกะภายใต้อำนาจอาณาจักรศรีวิชัย (พุทธศตวรรษที่ 14-15) 4. สมัยลังกาสุกะภายใต้อำนาจของโจฬะ (พ.ศ. 1567-1587) 5. ลังกาสูกะสมัยสุโขทัย-มัชปาหิต (พ.ศ. 1838-1907) 6. สมัยนครปัตตานี (พ.ศ. 2043-2351) 7. สมัยการปกครอง 7 หัวเมือง (พ.ศ. 2351-2445) 8. สมัยเทศาภิบาล (พ.ศ. 2445-2475) 9. สมัยสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2476-ปัจจุบัน)

ทั้งนี้ด้านทำเลที่ตั้งของ “ลังกาสุกะ” อยู่ในตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสม เป็นจุดกึ่งกลางระหว่างโลกตะวันออกกับโลกตะวันตก (East-West Center) และเป็นศูนย์กลางการค้าอินเดีย (Sino-Indian Trade) สามารถเชื่อมต่อการเดินค้าขายทางเรือระหว่างมหาสมุทรอินเดียกับทะเลจีนใต้ ประกอบกับมีเส้นทางจราจรทางบกข้ามคาบสมุทรจากฝั่งเคดาห์ และเปรัก ทางฝั่งตะวันตกของคาบสมุทรมาลัยฝั่งตะวันออก ผ่านช่องเขาและลำน้ำสุปัตตานี ทำให้กลายเป็นเส้นทางข้ามคาบสมุทรที่สำคัญ ตามเส้นทางปัตตานี-เคดาห์ และ ปัตตานี-เปรัก โดยในหนังสือ Tarikh Fathani หรือประวัติศาสตร์ปัตตานี เขียนโดย Syekh Faqih Ali กล่าวถึง เรื่องราวที่เกิดขึ้นก่อน พ.ศ. 2043 (ก่อน ค.ศ. 1500) ว่า เวลานั้น ประชากรส่วนใหญ่ในอาณาจักรลังกาสุกะยังคงนับถือพุทธศาสนา และศาสนาฮินดู และ “ลังกาสุกะที่ปัตตานีขณะนั้นเต็มไปด้วยบุคคลชาติต่างๆ (จีน เขมร บูกิส ชาว บาห์ลี) ที่เข้ามาติดต่อค้าขาย ซึ่งส่วนใหญ่พวกพ่อค้าเดินทางมาทางเรือสำเภาก็ใช้ใบแล่นด้วยแรงลม บางพวกเดินทางด้วยช้างบรรทุกสินค้าเดินทางบนแผ่นดิน ผ่านภูเขาของลังกาสุกะ จากเคดาห์ถึงปัตตานีใช้เวลา 1 เดือน 25 วัน)” (ไม่ถามนามเบตง, 2560, น.41)

จากยุคอาณาจักรลังกาสุกะซึ่งมีอาณาเขตปกครองกว้างขวาง ครอบคลุมคาบสมุทรมาลายูตอนล่างทั้งหมดมาถึงพุทธศตวรรษที่ 14-15 อาณาจักรลังกาสุกะตกอยู่ภายใต้อำนาจของอาณาจักรศรีวิชัย ซึ่งมีราชธานีอยู่ที่เกาะสุมาตรา มีบทบาทและอิทธิพลมากบริเวณแหลมมาลายูสมัยนั้น ก่อนที่จะเสื่อมอำนาจลงต้นพุทธศตวรรษที่ 19 และล่มสลายในที่สุด ประจวบเหมาะกับการที่อาณาจักรสุโขทัยเริ่มขยายอำนาจลงมาถึงเมืองไชยา ตามพรลิงค์ (นครศรีธรรมราช) และหัวเมืองมลายูต่างๆ จนถึงยุคอาณาจักรอยุธยา อาณาจักรลังกาสุกะ ซึ่งเปลี่ยนมาเป็น “ปาตานี ดารุสซาลาม” เริ่มเจริญรุ่งเรืองขึ้น เบตง ก็กลายเป็นส่วนหนึ่งของปาตานี กระทั่งถึงยุคกรุงรัตนโกสินทร์ สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 ทรงรวบรวมหัวเมืองมลายูกลับมาเป็นเมืองประเทศราช และสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 ได้แบ่งเมืองปัตตานีออกเป็น 7 หัวเมือง ตั้งแต่พุทธศักราช 2359 ประกอบด้วยเมืองปัตตานี เมืองยะหริ่ง เมืองสายบุรี เมืองหนองจิก เมืองระแงะ เมืองยะลา และเมืองรามัน โดยพื้นที่ของ “เบตง” ยุคนั้นขึ้นอยู่กับ “เมืองรามัน” เป็นสำคัญ

ร่องรอยทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้น ทำให้เห็นได้ว่า ทำเลที่ตั้งของ “เบตง” นอกจากจะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาของความเป็นเมืองหรืออาณาจักรแล้ว ยังเกี่ยวข้องกับร่องรอยต่อประวัติศาสตร์ในฐานะ “เส้นทางคาบสมุทรมาลายูโบราณ” ตามเส้นทางจากชุมชนโบราณบูจิงวัลเลย์ (Bujang Valley) ลุ่มแม่น้ำบูดาไนรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซียข้ามช่องเขาสันกาลาคีรี ลงสู่ลุ่มแม่น้ำปัตตานีออกสู่อ่าวไทย ผ่านชุมชนโบราณยะรัง จังหวัดปัตตานี โดยมีหลักฐานทางโบราณคดีและพงศาวดารท้องถิ่นรองรับ ฝั่งไทย คือ “เมืองโบราณยะรัง” และอีกฝั่งมาเลเซีย คืออาณาจักรเก่าแก่กำเนิดอารยธรรมก่อนศาสนาอิสลามของเคดะห์ (ไทรบุรี) มรดกที่ยังหลงเหลือผ่านยุคสมัยเรื่องราวของวัฒนธรรมพุทธ-ฮินดู ทุกวันนี้หลักฐาน

สำคัญถูกจัดแสดงอยู่ที่ “พิพิธภัณฑ์โบราณสถานเลิมปะบูจัง (Muzium Arkeologi Lembah Bujangf)” ณ บุกิต บาดู ปาฮัต (Bukit Batu Pahat) (ครองชัย หัตถา, 2541)

ความหมายของคำว่า “มลายู”

ดินแดนที่ถูกเรียกกันว่า “คาบสมุทรมลายู” ซึ่งปรากฏบนแผนที่โลกครั้งแรกโดย คลอดิอุส ปโตเลมี (Claudius) นักภูมิศาสตร์ชื่อเสียงก้องโลกชาวกรีก กล่าวถึงเส้นทางการเดินเรือจากอินเดียไปจีนและแผ่นดินเอเชีย トラบปัจจุบันเป็นเรื่องราวของ “โลกมลายู” ซึ่งปาฐกถาพิเศษ “ตามรอยอารยธรรมมลายูปัตตานี” โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ บารู ในโครงการประชุมวิชาการเรื่อง “มลายูกับรัฐไทยในมิติประวัติศาสตร์และอารยธรรมกับการสร้างความเป็นธรรม” โดยวิทยาลัยอิสลามและโครงการสถาบันสมุทรรัฐเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มอ.ปัตตานี สะท้อนทัศนะที่หลากหลายของนักวิชาการต่อคำนี้

เวร์นดลี (Werndly) มีทัศนะว่า คำ “Malayu” มีที่มาจากคำว่า “Meijau” จากรากศัพท์ของคำ “Waju” ที่มีความหมายว่า เร็ว ว่องไว กระฉับกระเฉง ดังนั้นอาจหมายความว่า ชาวมลายูนั้นมีคุณลักษณะฉับไวและเก่งกาจ การกระทำทุกอย่างของพวกเขารวดเร็วและว่องไว ฟาน เดอ ทูค (Van der Tuuk) มีความเห็นว่า คำว่า Malayu มีความหมายว่า ช้ำมฝั่ง ด้วยความเข้าใจของชาวมลายูนั้นช้ำมฝั่งหรือเปลี่ยนศาสนาจากฮินดู-พุทธ มาสู่อิสลาม ตรงกันข้ามกับ ฮอลแลนเดอร์ (Hollander) ซึ่งได้ให้คำอธิบายคำว่า “มลายู” ว่าหมายถึง ผู้ผจญภัย เขาชี้ลงไปว่า ชาวมลายูนั้นชอบการผจญภัยหรือการเดินทางจากที่หนึ่งไปสู่อีกที่หนึ่ง ขณะที่ การุส อาหมัด บอกว่า คำว่ามลายูเอามาจากชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งที่มีกลิ่นหอม คือต้นฆาฮารู (Gaharu) คนอินเดียสมัยโบราณเลยเรียกแหลมมลายูว่า เมืองฆาฮารู อันที่จริงคำว่า Mo-Lo-You นั้นได้มีการพูดกันถึงโดย อี้ ฉิง (I-Tsing) ในข้อเขียนต่างๆของเขาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 7 เสียอีก คำว่ามลายูอาจใช้เรียกชื่อเผ่าต่างๆที่กระจัดกระจายตามสถานที่ต่างๆ ในภูมิภาคมลายูและเกาะสุมาตรา ต่อมาเป็นที่รู้จักเมื่อรัฐมลายูที่สุมาตรามีชัยชนะเหนือรัฐศรีวิชัยในคริสต์ศตวรรษที่ 13

ประวัติดั้งเดิมของเชื้อชาติมลายูนั้น ปรากฏมีหลายทฤษฎีจากบรรดานักวิชาการที่ได้นำเสนอออกมา ฟาน รอนเกล มีความเห็นว่า เชื้อชาติมลายูได้แก่คนที่พูดภาษามลายูและอาศัยอยู่ที่ดินแดนมลายู หมู่เกาะเรียวลิงกา บริเวณในสุมาตรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ปาเลมบัง โรบิกวิน ทำให้คำอธิบายเชื้อชาติมลายูอย่างกว้างขวางว่า ภูมิภาคมลายูนั้นครอบคลุมแหลมมลายู สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ และไม่รวมนิวกินีและหมู่เกาะมีลาเนียเซีย ส่วนเบนตัน วิลเลียม ให้คำจำกัดความเชื้อชาติมลายูว่า เป็นผู้ที่อยู่อาศัยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และหมู่เกาะต่างๆในบริเวณใกล้เคียง บรรพบุรุษของพวกเขามาจากกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตรนีเซีย โปรโตมลายู โปรโตมอลอยด์ อินนีเซียหรือมาลายัน ชาติพันธุ์นี้เป็นที่เชื่อกันว่าแหล่งดั้งเดิมอยู่ที่มณฑลยูนนานทางตอนใต้ของประเทศจีน คนเหล่านี้เร่ร่อนลงมาทางตอนใต้ของกลุ่มแม่น้ำโขงราวๆ 1,500-2,500 ปีก่อนคริสต์ศักราช ต่อมาพวกเขาได้อาศัยอยู่บริเวณคาบสมุทรมลายู หมู่เกาะอินนีเซีย มาดากัสการ์ และเกาะติมอร์

ดังนั้นชาวมลายู หากมองในแง่สังคมและวัฒนธรรมในความหมายกว้างแล้ว จึงหมายรวมถึงคนที่อาศัยอยู่ที่แหลมมลายูและหมู่เกาะต่างๆ บริเวณแหลมมลายู ด้วยเหตุนี้กลุ่มเชื้อชาติเดิมมลายูในโลกจึงเป็นกลุ่มคนที่มีจำนวนมากกลุ่มหนึ่ง ชัยยิด ฮูเซ็น อาลี ได้ให้คำนิยามคนมลายูทางกายภาพว่า โดยปกติจะมีผิวสีลูกมะตุ่ม มีรูปร่างปานกลาง กำยำบึกบึน มีนิสัยสุภาพอ่อนโยนและมีน้ำใจ

การให้คำนิยามมลายูจะมีความแตกต่างกัน ซึ่งสามารถสรุปได้เป็นสองแง่มุม คือ ประการแรก คำนิยามคนมลายูเชิงสังคมและวัฒนธรรม คนมลายูคือ ผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่เกาะมลายู อันได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และอื่นๆ ซึ่งรวมถึงชาติพันธุ์มินังกาเบา (Minangkabau) ชาว (Jawa) บุกิส (Bugis)

บันฉัร (Banjar) มันทาลิง (Mandailing) ซึ่งบุคคลเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องนับถือศาสนาอิสลาม ประการที่สอง คนมลายูตามรัฐธรรมนูญมาเลเซียมาตรา 160 (2) ได้ให้คำนิยามของคนมลายูว่า “...เป็นบุคคลที่นับถือศาสนาอิสลาม โดยปกติจะพูดภาษามลายู ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมมลายู...”

แต่ถ้าเราพิจารณาในแง่ของสังคมวัฒนธรรมแล้ว คำว่ามลายู หมายรวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆซึ่งอาศัยอยู่ในภูมิภาคมลายู โดยชนมลายูแบ่งได้ 3 ประเภท คือ 1. มลายูแท้ ที่อาศัยอยู่ในดินแดนของตน เช่นมาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน 2. มลายูโพ้นทะเล ที่ได้เคลื่อนย้ายจากแผ่นดินเดิมด้วยเหตุผลใดก็ได้แล้วแต่ไปปรากฏที่ประเทศอังกฤษ ซาอุดีอาระเบีย สุรินัม แอฟริกาหรือละตินอเมริกา 3. มลายูที่เป็นชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในดินแดนของตน แต่ได้กลายเป็นชนกลุ่มน้อยอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ทางการเมืองหรือการปกครอง เหล่านี้คือคำนิยามความหมายของคำว่า “มลายู” ผ่านมุมมองของนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ที่ได้ให้ความหมายแตกต่างกันไป

อาจารย์ นิฮับดุลรากีบ บินนิฮัสซัน แห่งศูนย์นูซันดาราศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เขียนบทความชื่อ “กลุ่มชาติพันธุ์ในแหลมมลายู ประเทศมาเลเซีย” เสนอว่า คำว่า “มลายู” ในความหมายขององค์การ UNESCO ได้ให้คำอธิบายคือ กลุ่มชนที่รวมกันอยู่ในกลุ่มมลายู-โปลีเนเซีย (Malayu-Polinesia) ซึ่งมีอาณาเขตกว้างขวางจากเกาะมาดากัสการ์ทางตะวันตกจนถึงเกาะอีสเตอร์ หรือชวามลายูเรียกว่าเกาะปัสกะห์ ทางตะวันออกรวมทั้งเกาะใต้หวัน และอาวาย ทางด้านเหนือจนถึงเกาะอินโดนีเซียและนิวซีแลนด์ทางใต้

ศาสตราจารย์วง กง วู ทำการศึกษาค้นคว้าในบันทึกจีนโบราณว่าในศตวรรษที่ 13 ยังไม่มีการบันทึกว่า “มลายู” ในฐานะชนชาติหนึ่ง มีเพียง “มลายู” ในฐานะเป็นสถานที่แห่งหนึ่งในทางตะวันออกของเกาะสุมาตรา จะมีเพียงในศตวรรษที่ 18 ที่กล่าวถึง “มลายู” ในฐานะชาติหนึ่ง ส่วนบันทึกของตะวันตกกล่าวว่า ตอนต้นศตวรรษที่ 17 คำว่า “มลายู” มีใช้ในความหมายที่กว้าง ครอบคลุมไปถึงชนชาติที่อยู่ในภูมิภาคมลายู ชนชาวมลายูได้ทิ้งร่องรอยทางอารยธรรมไว้มาก อาณาจักรโบราณของชนชาวมลายู ได้แก่ อาณาจักรฟูนันซึ่ง Daniel George E. Hall กล่าวว่า ชาวฟูนันเป็นชนชาติมลายู และ Prof. Nguyen the Ah ชาวเวียดนามได้กล่าวว่า อาณาจักรฟูนันใช้ภาษามลายู นอกจากนั้นยังมีอาณาจักรจามปาในเวียดนาม อาณาจักรลังกาสุกะ อาณาจักรมัชปาหิต อาณาจักรศรีวิชัย รวมทั้งอาณาจักรมะละกา

ชาวมลายูถือเป็นชนชาติใหญ่ชนชาติหนึ่งของโลก Joshua Project ซึ่งเป็นองค์กรเผยแผ่ศาสนาคริสต์ของสหรัฐอเมริกาตั้งอยู่ในรัฐโคโรราโด ได้สำรวจและปรากฏว่า ชนชาติมลายูเหล่านั้นกระจายไปทั่วโลกกว่า 339,124,635 คน นอกจากนี้พวกเขายังตั้งถิ่นฐานในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย บรูไน สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ ภาคใต้ของประเทศไทย พม่า เวียดนาม เขมรและลาวแล้ว ยังอพยพสู่ภูมิภาคต่างๆไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศแอฟริกาใต้ มาดากัสการ์ สุรินาม ตะวันออกกลาง ยุโรป และสหรัฐอเมริกา

ผลการวิจัย

“เบตง” เป็นเมืองที่ยังคงรักษาเสน่ห์ของเมืองเล็กๆ ท่ามกลางขุนเขารายล้อม หมอกขาวพราย เสน่ห์ยามเช้า แม่น้ำใสสะอาดไหลผ่านจนกระทั่งกลายเป็นหัวใจของเมืองที่เป็นแหล่งความสมบูรณ์พูนสุข และผู้คนหลากหลายเชื้อชาติ ศาสนาที่อยู่อาศัยกันไม่หนาแน่นมากนักบนผืนแผ่นดินที่ลดหลั่นรายเรียงต่างระดับ ต่างดำรงชีวิตแบบสบายๆ เรียบง่าย สงบสุข และสันติ มีมิตรไมตรีจิตต่อกันเช่นวันคืนเก่าก่อน

จากตำนานความเชื่อตั้งแต่ครั้ง “รายอเซียง” หรือ “ราชาเซียงวอก” ที่บ้านกาแป๊ะกอตอ (Kapeh Kota) มาถึงศรัทธาความเชื่อเรื่อง “โตะนิ” ที่ชาวเบตงได้ร่วมมือกันสร้างศาลขึ้นตรงบริเวณสถานที่ซึ่งเคยเป็นบ้านเดิมของ “โตะนิราชาวัน” ทุกวันนี้ตำนานเรื่องเล่าเหล่านี้ยังคงฝังแน่นอยู่ในความทรงจำของผู้คน และถูกกล่าวถึงอยู่เสมอๆ

ทั้งนี้งานวิจัยที่น่าสนใจเรื่อง “ด่านเบตง: วิถีชีวิตสู่ความแข็งแกร่ง” โดย นูร์ซิดา เพอแผละ และคณะ (2558) ได้ชี้ให้เห็นถึงจากประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาวเบตงที่ชาวมลายูและชาวจีนมาอยู่ร่วมกัน เมื่อกาลเวลาได้เปลี่ยนแปลงไป โครงสร้างประชากรของชาวเบตงได้เปลี่ยนไปด้วยทำให้มีประชากรที่หลากหลาย และเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม อันได้แก่ 1) ชาวเบตงดั้งเดิม ที่เป็นกลุ่มคนที่มาอยู่ในเขตเบตงช่วงก่อนปี 2500 ตั้งแต่ยังเป็นพื้นที่ป่า ร่วมสร้างบ้านแปงเมืองจนทำให้เบตงมีอยู่ดังปัจจุบัน เช่น กลุ่มมลายูมุสลิมเบตงดั้งเดิม กลุ่มเชื้อสายจีนเบตงดั้งเดิม และกลุ่มคนไทยเชื้อสายพุทธดั้งเดิม 2) คนต่างถิ่นในเบตง เป็นคนที่เข้ามาอยู่ในเขตเบตงหลังปี 2500 เป็นช่วงพื้นที่เบตงเริ่มมีความเจริญขึ้นเส้นทางคมนาคมมีความสะดวกสบายขึ้น เช่น กลุ่มมุสลิมในสามจังหวัดชายแดน กลุ่มอดีตสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์มาลายาและกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐต่างถิ่นเข้ามาปฏิบัติหน้าที่

จากคนพื้นเมืองดั้งเดิมในอดีต สู่การผสมผสานระหว่างคนมลายูพื้นถิ่น คนจีนโพ้นทะเล ทั้งจีนพุทธ มุสลิม คริสต์ ต่างร่วมมือกันพัฒนาเมืองอย่างต่อเนื่อง ครอบครัวคนจีนอพยพทั้ง 5 กลุ่มภาษา คือ กวางตุ้ง (กวางไส) ฮกเกี้ยน ฮากกา (จีนแคะ) ไหหล้า กลายเป็นกลุ่มชนที่มีผลต่อทิศทางการเติบโตของเมืองเบตงเป็นอย่างยิ่ง เมื่อมลายูถิ่นและชาวไทยทั้งในพื้นที่หรือจากส่วนกลาง ผ่านการเรียนรู้ ช่วยเหลือผูกพันจนกระทั่งนับถือเป็นพี่น้องเคารพซึ่งกันและกัน และต่างรักษาอัตลักษณ์แห่งชาติพันธุ์แห่งตนไว้อย่างเหนียวแน่น ดังเช่นภาพสะท้อนผ่านศิลปวัฒนธรรม หรืองานประเพณีสำคัญต่างๆ

จากเดิมที่เป็นท้องถื่นแสนท้อถอย ค่อยๆได้รับการพัฒนาในฐานะ “เมืองพิเศษ” กลายเป็นอำเภอเดียวในประเทศไทยที่มีป้ายทะเบียนรถเบตง ศาลจังหวัดเบตง คลังอำเภอเบตง ตูไปรษณีย์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ฯลฯ และที่สำคัญคือมีหน่วยงานราชการทุกหน่วยงานเทียบเท่าจังหวัดหนึ่ง กลายเป็นเอกลักษณ์พิเศษของเมืองเบตงตราบนานเท่านานนี้

จากเส้นทางคมนาคม เป็นเพียงทางเดินเท้า เส้นทางเกวียน เต็มไปด้วยฝุ่นหนาและหล่มโคลนสำหรับคนต่างถิ่นที่อาศัยความขยัน อดทน มุ่งมั่นตั้งใจ ตัดสินใจมาลงหลักปักฐานร่วมบุกเบิกพื้นที่ป่าไม้จับจองที่ดินที่มีอยู่มากมาย แปรเปลี่ยนเป็นสวนยางพารา พืชผักผลไม้ เริ่มมีการก่อสร้างและแปงเมืองราวปี พ.ศ. 2450 ตั้งแต่ต้นจากบริเวณสี่แยกหอนาฬิกา มีการสร้างอาคารไม้สองชั้นเพื่อให้เป็นย่านการค้าสำคัญของเบตง โดยมีมือช่างชาวจีนที่อาศัยอยู่ในมลายู สะท้อนถึงเรื่องราวทางวิถีชีวิต สถาปัตยกรรมศิลปวัฒนธรรม ขยับขยายกลายเป็นเมืองเบตง ก่อนที่ต่อมาปี พ.ศ.2468 จะมีการก่อสร้างเส้นทางหมายเลข 410 หรือถนนเบตง-ยะลา ระยะทาง 140 กิโลเมตร ถนนเพียงเส้นทางเดียวที่สามารถใช้เดินทางเข้า-ออก เมืองเบตงได้ ต้องใช้เวลาสร้างถึง 40 กว่าปีจะเสร็จสมบูรณ์เนื่องจากต้องหยุดชะงักไปในช่วงเกิดเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่สอง ส่วนอีกเส้นทางหนึ่ง คือการเดินทางออกไปทางมาเลเซีย ผ่านด่านไทยไปยังอำเภอโกะระสูต่านสะเดา เข้าสู่เมืองหาดใหญ่

จากจำนวนประชากรในอำเภอเบตง พ.ศ.2460-2470 สมัยที่เริ่มก่อสร้างเมือง สมัย “หลวงวิเศษวงษา” ผู้ว่าราชการอำเภอเบตงคนที่สอง มีเพียง 4,000 คนประกอบด้วยคนไทย 150 คน ไทยมลายู 1,500 คน (มาจากรัฐประะ ไทรบุรี ที่หมู่บ้านตาดานะแหมเราะ 7 กม.) มลายูพื้นเมือง 1,500 คน คนจีนอพยพ 2,000 คน อินเดียและชาวพม่า 150 คน ถึง พ.ศ.2560 จำนวนประชากรในอำเภอเบตง เพิ่มขึ้น

เป็นประมาณ 60,000 กว่าคน ประกอบด้วยคนไทยหลากหลายเชื้อชาติ ทั้งคนไทยเชื้อสายมลายู คนไทยเชื้อสายจีน และคนไทยพุทธ

เขต “เมืองในหมอก ดอกไม้งาม ใต้สุดแดนสยาม เมืองงามชายแดน” เป็นอำเภอที่มีทรัพยากรป่าไม้ทั้งป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยาน รวมถึงเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหลายแห่ง มีมัสยิด 25 แห่ง วัดในพระพุทธศาสนา 4 วัด โบสถ์คริสต์ 1 แห่ง มีระบบเศรษฐกิจที่ขึ้นอยู่กับภาคเกษตรเป็นสำคัญ เพราะประชากรร้อยละแปดสิบประกอบอาชีพด้านเกษตร โดยเฉพาะการทำสวนยางพาราและสวนผลไม้ นอกจากนี้ก็ขึ้นอยู่กับสาขาการค้าและการท่องเที่ยว มีโรงงานอุตสาหกรรม 20 กว่าแห่ง มีสถาบันการเงิน สถาบันการศึกษา และสถานที่สำคัญต่างๆมากมาย

การเป็นอำเภอที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นศูนย์รวมของคนหลากหลายภาษา เชื้อชาติ ศาสนา ทำให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมจนได้รับการเล่าขานว่า “เขตคือต้นแบบเมืองสมานฉันท์” กลายเป็นจุดแข็งหลอมรวมให้มั่นคงและดึงดูดให้ผู้คนทั้งในและต่างประเทศสนใจมาท่องเที่ยวพักผ่อนและศึกษาเรียนรู้ “วิถีชีวิตเขต” อย่างต่อเนื่อง เมืองเขต ได้กลายเป็นแหล่งที่สนใจของนักท่องเที่ยวชายแดนใต้ที่มีเสน่ห์ทางวัฒนธรรม เพราะเป็นสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม (Plural Societies) แม้มีประชากรที่มีความแตกต่างหลากหลาย แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้มีการปกครองและเศรษฐกิจเดียวกัน โดยไม่มีความขัดแย้งแตกต่างจากพื้นที่เมืองอื่นๆรอบๆ ในสามจังหวัดชายแดนใต้

เหล่านี้คือส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของผู้คนต่างชาติพันธุ์และศาสนา ที่ดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์อันสวยงามของกลุ่มชนกลุ่มหนึ่งในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ และน่าจะเป็นของขวัญชิ้นสำคัญสำหรับทุกชีวิตในห้วงเวลานี้ที่สามารถสะท้อนภาพการดำรงอยู่อย่างมีสีสัน เปี่ยมด้วยความรักสามัคคีต่อกัน ผู้คนรู้จักมักคุ้นกันอย่างดี เด็กๆเยาวชนมีระบบการศึกษาที่ดี ระบบเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง สภาพแวดล้อมที่บริสุทธิ์สมบูรณ์พร้อม กระทั่งได้รับการขนานนามว่า “เขต เมือง 4 อ.” คือ อากาศดี อาหารดี อารมณ์ดี และอายุยืน

การได้รับการขนานนามอย่างชวนตื่นใจ “เขต 4 อ” คือ อากาศดี อาหารดี อารมณ์ดี และอายุยืนนั้นเป็นเพราะ “เขต” เป็นเมืองที่มีอัตลักษณ์สุดพิเศษ มีองค์ประกอบหลายอย่างหลอมรวมเข้าด้วยกันอย่างลงตัว ทั้งเรื่องความโดดเด่นทำเลที่ตั้ง เรื่องราวของผู้คนที่หลากหลาย ทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์พร้อมที่มาของคำขวัญประจำอำเภอที่ว่า “เมืองในหมอก ดอกไม้งาม ใต้สุดสยาม เมืองงามชายแดน” ได้สะท้อนทุกอย่างของความเป็นเขตอย่างพร้อมสรรพและเห็นภาพชัดเจน และเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้ยังคงดำรงรักษาอย่างมั่นคงในความเป็นเขตตราบนาน

สรุปผลการวิจัย

“เขต” เดินทางมาถึงจุดเปลี่ยนที่สำคัญอีกครั้งในยุครัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้ารักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ด้วยฐานะหนึ่งในโครงการเมืองต้นแบบสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ต้นแบบเมืองพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดชายแดนใต้ เชื่อมโยงระหว่างจังหวัดในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยนราธิวาส ปัตตานี ยะลา และ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงต่อการลงทุนและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย เนื่องจากความสมบูรณ์พร้อมของปัจจัยการผลิตทุกด้าน ตั้งแต่เรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความอุดมสมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่ง ส่วนในเรื่องทุนมนุษย์พื้นที่แถบนี้มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีต้นทุนที่ดีทางศาสนาและวัฒนธรรม สามารถนำอัตลักษณ์ที่มีไปเชื่อมโยงกับประเทศต่างๆได้อย่างหลากหลายทั่วโลก เนื่องจากความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นพหุสังคมที่ดิงามจังหวัดชายแดนภาคใต้

นอกจากนี้ลักษณะภูมิประเทศที่มีเขตชายแดนติดต่อกับประเทศที่มีศักยภาพต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย เช่น มาเลเซียและสิงคโปร์ รวมถึงประเทศภายใต้อาณาเขตโพ้นทะเล อย่างเช่น อินโดนีเซีย บรูไน และฟิลิปปินส์ จังหวัดชายแดนภาคใต้จึงเป็นประตูการค้าหลักของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตอนล่าง ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเศรษฐกิจการค้า อุตสาหกรรม และการพาณิชย์แห่งภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งประเทศโลกตะวันออกที่มีศักยภาพ ทั้งที่เป็นประเทศมุสลิม รวมไปถึงจีน และญี่ปุ่น นอกจากนี้ยังมีความพร้อมของสถาบันการศึกษาในพื้นที่ซึ่งให้ความรู้และวางรากฐานการพัฒนาที่สำคัญ ภายใต้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความร่วมมือต่างๆจากสถาบันการศึกษาในส่วนกลางของไทยและต่างประเทศ

รัฐบาลภายใต้การบริหารของ พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี กำหนดให้ทุกภาคส่วนของประเทศไทยเดินตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ภายใต้วิสัยทัศน์ “ประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ส่วนของพื้นที่ภาคใต้ มีกรอบแนวคิดที่มุ่งเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะธุรกิจขนาดใหญ่ที่จะร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผ่านกลไก “ประสานประชารัฐ” ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างรัฐราชการ เอกชนขนาดใหญ่ เอกชนในพื้นที่ ประชาชนและสถาบันการศึกษา ประเด็นการพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดชายแดนใต้มุ่งสร้างพื้นที่ประชาชนกับศักยภาพของพื้นที่เป็นสำคัญ โดยเฉพาะการนำจุดแข็งของพื้นที่มาประกอบสร้างฐานการพัฒนาเศรษฐกิจที่สำคัญของพื้นที่ให้เป็น “ศูนย์กลางการพัฒนาเศรษฐกิจ” ด้วยรูปแบบ “เกษตรอุตสาหกรรม” เพื่อเป็นต้นทุนการผลิตอาหารสุขภาพและอาหารฮาลาล

สำหรับแนวทางการขับเคลื่อนมีการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ผ่านการสร้างเมืองเข้มแข็ง สร้างความเป็นต้นแบบการพัฒนาเมืองที่สำคัญให้เป็น “เมืองต้นแบบการพัฒนาที่ยั่งยืน (Smart Green Cities)” ในพื้นที่สำคัญของจังหวัดชายแดนใต้ที่มีความน่าสนใจทั้งเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ ฐานการลงทุน และศักยภาพเดิมของพื้นที่ ทรัพยากรมนุษย์และแรงจูงใจการลงทุนสำหรับธุรกิจของภาคเอกชนทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยมีการเจรจาการลงทุนของธุรกิจขนาดใหญ่ผ่านช่องทางการเสนอมาตรการจูงใจการค้าและการลงทุนที่เป็นไปได้ เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในอนาคต ทั้งนี้ในขั้นต้นมีการเสนอรูปแบบ “สามเหลี่ยมการพัฒนาอย่างยั่งยืน” เชื่อมโยงพื้นที่ถึงกันในลักษณะเครือข่ายประกอบด้วย เมืองสุโขทัย โกลก จังหวัดนราธิวาส เพื่อพัฒนาเป็นศูนย์กลางการค้าชายแดนระหว่างประเทศ (International Border Trade City) เมืองเบตง จังหวัดยะลา เพื่อพัฒนาเป็นเมืองต้นแบบเกษตรอุตสาหกรรมก้าวหน้าผสมผสาน (Agricultural Industrial City) ผ่านการวางแผนการพัฒนาระยะยาว (Development Roadmap) ในกรอบเวลา 4 ปี

โดยเฉพาะ “อำเภอเบตง” เมืองต้นแบบของยะลา ได้รับงบประมาณสนับสนุนการพัฒนา 4 โครงการ จำนวน 4,995 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นโครงการก่อสร้างและปรับปรุงถนนหนทาง โดยเฉพาะเส้นทางเชื่อมระหว่างเมืองยะลากับอำเภอเบตง รวมทั้งโครงการก่อสร้างอุโมงค์ลอดใต้ภูเขาบนทางหลวงหมายเลข 410 ยะลา-เบตง

นอกจากนี้จุดเปลี่ยนสำคัญของเบตง คือการก่อสร้าง “สนามบินเบตง” ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติการก่อสร้างแล้วในวงเงินงบประมาณ 1,900 ล้านบาท เป็นสนามบินพาณิชย์ที่มีรันเวย์ขนาดกว้าง 30 เมตร ยาว 1,800 เมตร สามารถรองรับเครื่องบินขนาด 50-70 ที่นั่ง มีอาคารที่พักผู้โดยสารท่าอากาศยานเบตงพื้นที่ 7,000 ตารางเมตร รองรับผู้โดยสารได้ 3 แสนคนต่อปี คาดว่าใช้เวลาก่อสร้าง 3 ปี เริ่ม

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2549 และเสร็จเปิดให้บริการได้ในปี พ.ศ.2562 ซึ่งไม่เพียงกระตุ้นเศรษฐกิจในเบตงเท่านั้น แต่จะรวมถึงภาคใต้ทั้งหมด เพราะสามารถอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว นักลงทุน ทั้งชาวไทย และชาวมาเลเซีย ตลอดจนเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงอากาศ เพื่อรองรับการเปิดเสรีอาเซียน เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการขนส่งทางอากาศและยังสนับสนุนแผนพัฒนาในพื้นที่ 5 จังหวัด ชายแดนใต้ ทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ มิติความมั่นคง และมิติระหว่างประเทศ

อนึ่งประการที่สำคัญยังสอดคล้องกับโครงการระเบียงกระจก หรือสกายวอล์ค (Sky Walk) ที่ยื่นไปในอวกาศแบบเรียกได้ว่าเป็นสถิติ “ยาวที่สุดในโลก” ยาว 51 เมตร ด้วยงบประมาณก่อสร้าง 91 ล้านบาท ในพื้นที่ตำบลยอร์เวงอีกด้วย พิจารณาจากแนวทางการพัฒนาที่เกิดขึ้น นับเป็นแผนที่จะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายอีกครั้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “อำเภอเบตง” ในอนาคตต่อไป

บรรณานุกรม

- ครองชัย หัตถา (รศ.ดร.). (2541). *ปัตตานี การค้า และการเมืองการปกครองในอดีต*. โครงการปัตตานีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.ปัตตานี
- ดำรง ดีสกุล, นายอำเภอเบตง จังหวัดยะลา (สัมภาษณ์ เมษายน 2561)
- _____. (2560). *ไผ่งามนามเบตง: 111 ปี เล่าขานตำนานเมืองเบตง*.
- นุรซีตา เพอแผลละ, นิวัฒน์ สวัสดิ์แก้ว และวีระศักดิ์ เพอแผลละ. (2558). *เบตง: วิถีสู่ความแข็งแกร่ง*. วารสารสถาบันพระปกเกล้า ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พ.ค.-ส.ค.). นนทบุรี